

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 6 Listopada v. s. 1825 roku.

KRÓLESTWO POLSKIE.
Warszawa dnia 10 listopada.
(z Kurjera Warszawskiego).

Dnia 6 listop. w kościele XX. Pijarów, na nowo rozszerzonym chórze, nader licznie zebrani artyści i amatorowie muzyczni, dokładnie wykonali, mszą kompozycyi sławnego *Haydena*, a szczególnie, tak w śpiewach, jak w zgodności wszystkich instrumentów, wykonaniem zostało *Agnus*.

Przez zeszyły tydzień w południe bywało ciepła stopni od 7 do 13. Wicher powstał dzisiejszej nocy i zagraża zmianą pogody.

Na ostatnim jarmarku wrocławskim znajdowało się nie mało kupców z Królestwa Polskiego i z W. X. Połnańskiego, lecz mało towarów tym razem przedano. W ciągu września na statkach, które przyplęły do Gdańska z Rosyji i Polski, było pszenicy 2448 korcy berlin., owsa 145, siemienia lnianego 4541, a konopnego 29.

Jeszcze na wystawie płodów przemysłu krajowego w salach głównego ratusza, przybyły następujące przedmioty: Popiersie N. PANA, wykute z miedzi, przez *Daniela Hoeke* kotlarza. Z fabryki L. S. *Sunderland*, w *Ilzy*, fajansowe, waza, talerze gładkie i z błękitną obwódką, filiżanki białe i kolorowe, i rozmaite garnuszki. Safiany z fabryki *Jana Temlera* przy ulicy Ogrodowej N. 878. Próbki szarey lnianey przędzy, przez właścianki wsi *Kwieciszki* w Wojew. Augustow. przędzoney. Bardzo piękne rozmaitych kolorów i deseni *Ceraty*, tudzież próbki kolorowego papieru i korki z fabryki *Ernesta Kuhnke* w kolonii *Alexandrowie* za Pragę.

Wywóz drzewa do budowy od niejakiego czasu znacznie się powiększył w porcie *Gdańskim*; spekulatorowie *polski* nie zaniechali korzystać z tego nowego rodzaju odbytu, lecz że za nadto wiele drzewa spławili, mało więc zyskali na niem, wyjąwszy najpierwsze gatunki, których nie tak wiele było. *Cynk* jest naykorzystniejszym artykułem handlu dla *Polski*, i zdaje się, że coraz ważniejszym stawać się będzie; naywięcej go przechodzi przez *Gdańsk*; w roku bieżącym wysłano około 80,000 pudów *Cynku*, szczególnie do *Anglii*, gdzie cena jego coraz bardziej się wznosi.

J. Panna *Antonina Palczewska*, nasza *Tancerka*, znajdującą się teraz w *Paryżu*, codziennie po kilka godzin doskonali swój talent, pracując na probach między tancerkami *Wielkiej Opery*. Jej nauczycielem jest P. *Kulon* (Coulon), który ukształcił naypierwsze dzisiejsze tancerki w *Paryżu*. Przyjętą uprzecznie została przez artystów, będących dawniej w *Warszawie*, to jest Pana *Grandwila*, Panią *Bertin Filis*, Panią *Duljon*, tudzież P. *Norbirna* pierwszego basetlistę *Wielkiej Opery*, rodem *Warszawianina*, którzy jey wyjednali bezpłatnie wniósł na wszystkie teatry.

Nie wielu zważa na *Dzikie Kasztany*, które się już w naszym kraju w znaczney ilości znajdują i prawie zostają bez użytku. Korzyści jednak z tego owocu mogą być znaczne i niezawodne. *Mąka* z tych *Kasztanów* z kłajstrem *Introligatorskim*, nie dopuszcza do ziarek *molow*, i oszczędzać może używaną dotychczas mąkę na oprawę xiąg.

WŁOCHY.

Rzym dnia 10 października
(z Monitora Warszawskiego.)

Niektóre Dzienniki Francuzkie i Niemieckie rozgłaszały wieść, że wielki Jubileusz tegoroczny ściągnał za ledwie paręset pielgrzymów do Rzymu, coby było wyraźnym znakiem powszechney obojętności ludów dla religii. Jedno faktum posłuży za odpowiedź na takie twierdzenia. Arcy-Konfraternia ś. Trójcy ogłasza w *Diario* liczbę pielgrzymów, którym dała pomieszkanie i żywność tylko w miesiącu wrześniu; wykazuje się, że całkowita liczba wynosi 27,943, to jest 13,948 kobiet, 10,857 mężczyzn, 1,975 braci, 1,183 Siostr Zgromadzeń religijnych.

Professor *Felicyan Scarpellini*, na rozkaz Papieżki, opuścił kolegium w *Umbryi*, a kosztowny jego zbiór narzędzi fizycznych przeniesiony został do pięknych sal *Kapitolu*. Słychać, że kolegium w *Umbryi* ma być oddane *Irlandczykom*, którzy zamyślają założyć szkołę w *Rzymie*, i już w tym celu potrzebne fundusze zebrali.

W skutek chlubney obrony 112 *Thezów* o Sakramentach, przez dominikana *Tomasza Angelika Dyomeda Barona Schellesheim* w kościele *P. Maryi ad minerwam*, dnia 11 sierpnia odbytey, kolegium teologiczne przyjęło go za członka w wydziale teologicznym i filozoficznym.

Ponieważ mają być surowe urządzenia względem żydów ogłoszone, przeto znaczna ich część z *Ankony* wywędrowała. Znajdującym się *Izraelitom* w *Rzymie*, pewna osoba, niedawno tamże przybyła, miała przyrzec swoją opiekę.

Zapewniają powszechnie, że znany herszt bandy *Gasbarone*, który się poddał na łaskę, ma być rozstrzelany. Nieograniczona srogość jego wymyga przykładu surowości; spodziewamy się nawet, iż rząd ciągle postępować będzie tak dzielnie, dążąc do wytepienia tej pożogi społeczności.

— Dnia 16. —

(z Korrespondenta Warszawskiego.)

Niespracowany *Angelo Mai*, zjednał sobie nowe zasługi, za wzbogacenie wiadomości naszych, o starożytney literaturze przez wydanie nieznanych rękopismów, w bibliotece watykańskiej znalezionych. Pierwszy tom tych rękopismów wyszedł z druku i zawiera: *Euzebiusza* 20 pytań ewangelicznych i część komentarza jego do *Ewangelii* ś. *Lukasza*; *Fociusza*, 20 teologicznych, biblijnych, i filologicznych pytań i 5 kanonicznych zdań; *Anastaziusza Sinaity* dwie małe rozmowy wraz z listem Papieża *Jana VIII*; małą grecką kronikę, wyciągniętą z *Euzebiusza*; *Teodora Mopsuesty*, objaśnienia do *Jonasza*, *Nahuma* i *Obady*, wraz z przedmową tegoż do jego komentarzów nad *Hoseą*, *Amosem*, *Hagajem* i *Zacharyaszem*; *Polychrone* komentarz do *Daniela*, 14 innych oyców greckich, kościoła, objaśnienia do *Daniela* wraz z innemi ułomkami, mowę *Aristidesa*, wymierzoną przeciw mowie *Demostenesa* za *Leptinesem*; wiadomość treściową o dziele *Leontiasa*, (w 6 wieku) de causis sacris. W każdym z tych pism, znajduje się text łaciński obok greckiego.

Genua, dnia 10 października.
(z Gazety Warszawskiej).

Dowiadujemy się w tej chwili, że nieporozumienia z Dejem Trypolitańskim ukończyły się w nader zaspokajający sposób i ze sławą Sardyńskiej bandery i marynarki. Pomieniony Dey trwał uporczywie przy swoim dumnym żądaniu, wbrew istnjącym traktatom i pomimo zjawienia się Królewskiej eskadry pod Tripolem. Dowódca eskadry widział się przeto zmuszonym, postąpić z nim po nieprzyjacielsku, a gdy po kilkogodziwnym bombardowaniu, kierowanym zręcznie i odważnie, przy którym osada wszystkich okrętów szła w zawody o meztwo i nieustraszoną, spalono kilka gotowych do wyścia pod żagle okrętów wojennych trypolitańskich, stojących pod murami miasta, i gdy samo miasto było zagrożone, spuścił Dey z tonu, żądał pokoju, potwierdził istnące układy, i oświadczył gotowość zezwolenia na wszystko, czego od niego żądać będą. To głoszą wiadomości, które biegają po mieście z powszechną radością, a które tu powtarzamy, nieotrzymawszy jeszcze urzędowych doniesień, których co chwila oczekujemy. Przybyły niespodzianie liniowy okręt *Il Commercio di Genova*, który dowodził w wyprawie, przywiózł powyższe pomysne wiadomości.

W E G R Y

Gazeta Prezburska z dnia 18 października donosi: „NN. Państwo, korzystając z bardzo pięknych dni jesiennych, używają przejażdżki w okolicach tego miasta. Dnia 15 t. m. po południu, o godzinie 5tej, Cesarstwo Ichmość w towarzystwie Ich Cesarzewicowskich Mości Arcy Xiążąt, Ferdynanda następcy tronu, Franciszka Karola i Antoniego, tudzież Arcy Xiężniczki Zofii, raczyli zwiedzić tutejsze winne góry, gdzie właśnie winobranie powszechnie zaczęło się, i wysiadłszy z pojazdów około winnic obywatela Andrzeja Lunzer, który w dniu po koronacji miał szczęście N. Cesarzowej i Królowej w imieniu tutejszych winnic właścicieli, oświadczyć wielkie ozdobnie ułożone cyframi NN. Cesarstwa przybrane winogrono, zaszczytliwi go swemi odwiedzinami, przy udobraniu owego winogronu łaskawie przyobiecawili. NN. Państwo, zabawili tam przeszło godzinę; zaś NN. Cesarstwo Ichmość okazali swoją łaskę w najprzystępniejszych i najłaskawszych wyrazach, najwyższym poruszeniem i ukontentowaniem; a uszczęśliwionemu obywatelowi, wypytując się go o sposobie uprawy wina, pozwolili się prowadzić, aż na najwyższy szczyt jego winnych ogrodów, ażeby ztamtąd nasycić się pięknym okolicy widokiem.

Dnia 15 t. m. połączyła się deputacya składająca się z 50 osób; Baronów Państwa, Magnatów, Członków wysokiego duchowieństwa i Deputowanych stanowych komitatu Stuhlweissenburskiego; dla złożenia uszanowania mianowanemu najłaskawiej przez N. Pana nadstarostę komitatu Stuhlweissenburskiego, podczasem Antoniemu Hrabieciu Ciraky, kommandorowi Królewsko-Węgierskiego orderu ś. Szczepana, C. K. rzeczywistemu radcy i Szambelanowi i t. d. Mowę miał przy tej okoliczności w języku węgierskim przewielebny J. X. Paweł de Simonyi W. Proboszcz i Kanonik kapituły Stuhlweissenburskiej, na którą w tymże języku nowo mianowany nadstarosta Komitatu w nacyznych odpowiedział wyrazach. Cała ta Deputacya zaproszona została przez tegoż na obiad.
(z Gazety Lwowskiej).

T U R C Y A.

Od granic tureckich d. 20 października.
(z Gazety Warszawskiej).

W dzienniku angielskim *New Monthly-Magazine* opisany jest *Konstanty Bozaris* w sposób następujący: „Malarz znalazłby przedmiot do obrazu, gdyby sławnego wodza Suliotów, *Konstantego Bozaris*, został w tej postawie, w której go, gre-

kami otoczonego, wraz z jenerałem *Roche*, niedawno widziałem. Przywykły do widywania greckich wodzów po większej części w axamity i jedwabne materye, złotem i srebrem haftowane, ubranych, nie mało się zdziwiłem, gdy spostrzegłem go w namiocie pod wielką topolą stojącego w tak nieokazałym ubiorze, iż nie widziałem, kogo naprzód mam powitać. Bez przysady i skromnie stał razem z nami. Na granatowym kaftanie miał białą płaszczkę z długiej kozioły sierści. Rozpostarty za nim na trawie dywan, był jednym znakiem, który go odróżniał od innych wojowników, otaczających go w głębokiem i poważnem milczeniu, bez żadnego poruszenia. Podobny do swego sławnego brata *Marka Bozaris*, *Leonidasa* terażniejszych greków, ma silną budowę ciała. Przywitał nas powitał z pewnym rodzajem otwartości. Jenerał *Roche* zaczął rozmowę uwiadamiając go, iż francuzkie towarzystwo wspierające greków, postanowiło, aby synowiec jego dobre wychowanie otrzymał. *Bozaris* odpowiedział, iż jest wdzięczny francuzom, i życzy; aby synowiec jego korzystał z wychowania. Rozmowa zmieniła się do greków starożytnych, a *Bozaris* napomknął, iż onich nigdy nie czytał, ale wiele słyszał. Gdy mu jenerał *Roche* oświadczył, iż jego i brata jego imiona przejdą do potomności, odpowiedział obojętnie: *Wszyscy chcemy dobra naszej oyczyzny lub śmierci takiej, jaką brat mój życie zakończył, jeśli zamiaru naszego nie dopniemy.* Jenerał *Roche* chciał się dowiedzieć, czy między Suliotami są jeszcze tacy, którzy z dawnych rodzin greckich pochodzą i nazwiska ich mają. Silny obok *Bozaris* stojący Suliota, odpowiedział skwapliwie: *Serce robi wojownikiem nie nazwisko.* Po kilku podobnych zapytaniach i odpowiedziach, przystąpił nakoniec jenerał *Roche* do właściwego przedmiotu tych odwiedzin, i naprowadził rozmowę na pytanie: Czy w terażniejszym położeniu, nie byłoby dla Grecyi pożytecznem, gdyby na czele swego rządu Króla postawiła. *Bozaris* odpowiedział: *Bez wątpienia i ja tak myślę.* Jenerał *Roche* powtórzył pytanie innym grekom, którzy mu taką samą odpowiedź dali. Czy jednak odpowiedzi te pochodzą z prawdziwego przekonania, lub czy były skutkiem grzechności albo skrytości, nie mogę z pewnością utrzymywać. Z twarzy, zawsze jednako poważnych, nie mogłem wyczytać, czy na ten lub ów wniosek naprowadzało. Gdyśmy się zegnali, pocałował nas *Bozaris*. Przez pocałowanie daje Suliota największy dowód przyjaźni.

List z *Alexandryi* pod d. 25 września wyraża: „Basza Egiptu stara się wszelkimi sposobami pomnożyć produkcyą przez użycie machin. Ułożył się z Panem *Gallowy*, mającym zlecenie oczyścić koryto *Nilu*, o wybudowanie papierni, którą mają zwierzęta obracać. Zamyśla użyć do niego bandażów z mumii zamiast szmatów. Nadewszystko podoba mu się ruch sprawiony przez parne machiny. Odkryto niedawno niedaleko *Stambulu* kopalnię węgla i uczyniono bąszy nadzieję, iż ich będzie mógł użyć do swoich machin. Obstałował on już w *Londynie* dokładny aparat do oświecania swojego pałacu gazem, a jeśli z niego będzie kontent, każe jeszcze 3 takie aparaty sprowadzić dla *Kairu*. Jego żię i moi panowie pójdą niezawodnie za tym przykładem.“

(z *Kor. War.*). Donoszą z *Zente*, pod dniem 19 września, że wyprawa, przez komitet francuzki przyjaciół greków wysłana tam przybyła, wypłynąwszy z *Marsylii* dnia 6 t. m. Wyprawa ta odpłynie pojutrze do *Napoli di Romania*. Składa się z półkownika, kilku oficerów, podoficerów, z artylleryi, lekarza, dwóch chirurgów i wielu rzemieślników do pracowni topienia kruszców, kowali i fabrykantów broni. Rząd angielski dozwolił wyprawie bez trudności zabawić tu przez kilka dni i opatrzyć się w żywność. Neapolitański jenerał *Rosarol* wyjechał ztąd dnia wczorajszego do *Gastuni*, a ztamtąd wyjedzie do *Napoli*.

Ibrahim hasza stoi jeszcze pod Trypolizą. Grecy wzmacniają Młyny.

N I E M C Y :

Od brzegów Menu dnia 29 października.
(z *Gazety Warszawskiej*).

Król Jmć Wirtembergski, objeżdżając kraje swoje, zwiedził dnia 10 b. m. instytut głuchoniemych i ślepych w *Gmünd*. Wypytywał się o wszystkie szczegóły nauki, a oddalając się przeznaczył w podarunku 200 złotych ryńskich dla uczniów.

W. Xiążę Hesko-Darmstadtzki, przychylając się do próby Pana *Gotha*, ministra stanu W. Xiążęcia Sasko-Weymarskiego, ze względu na znakomite zasługi jego w literaturze i poezji niemieckiej, nadał mu na lat 30 przywilej, na wydanie wszystkich dzieł jego, aby przez ciąg tego czasu nie przedrukowano ich w kraju Hesko-Darmstadtzkim, ani przedrukowanych gdzieindziej nie przedawano, pod karą konfiskaty i zapłacenia od 50 do 500 złotych ryńskich.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*).

Xiążę *Calvello* wzywał powtórnie Rząd Szwajcarski kantonu Zug, ażeby tamtejsi krajowcy służby wojskowej neapolitańskiej, byli uczestnikami; Xiążę dołączył życzenie, aby przedmiot ten potrójnej radzie, jako właściwej prawodawczej kantonu władzy, był przedłożony. Pośród rady kantonu wynikły z tego powodu zwawie spory, w skutku których wznowione wezwanie z oświadczeniem odrzucono, że nie zachodzi przypadek, w którym przedmiot ten do potrójnej rady wniesionym być powinien. Jeden z landamánów zakończył zdanie swoje następującą uwagą: „Rzetelni ludzie pozostają wiernymi, i przy rozważonemu i raz powziętemu postanowieniu, dla tego niech godłem Xięcia *Calvello* będzie: „nunquam retrorsum.“ Podług takiej zasady postępując, zle trzymany posel o naszym kantonie, gdybyśmy po tylokrotnem odmówieniu, wznowionemu żądaniu jego teraz zadosyć czynili.

A N G L I A.

Londyn dnia 26 października.
(z *Gazety Warszawskiej*).

Słychać, iż Lord najwyższy sędzia *Abbot* złoży swój urząd, dla słabości zdrowia. Mąż ten powszechnie szacowany wymówił się niedawno od przyjęcia ofiarowanej mu dostojności, członka izby wyższej; nie posiada bowiem dostatecznego majątku do jej utrzymania. Roczna pensya, przywiązana do urzędu jego, wynosi podług ostatniej uchwały Parlamentu 12,000 funt. szterl.

W uniwersytecie w *Cambridge* znajduje się tego roku 4700 uczniów, a zatem 210 więcej, niż w roku zeszłym, a 1905 niż było przed 12 laty. Liczba uczniów w *Oxford* wynosi 4660; zdaje się więc, iż opinia publiczna nadaje pierwszeństwo uniwersytetowi w *Cambridge*.

W Ameryce północnej ma być utworzona osobna gmina żydowska. Dnia 15 września w prowincyi *Nowego-Yorku* między jeziorami *Erie* i *Ontario*, założono miasto, które nazwane *Ararat*. Na czele tego przedsięwzięcia jest niejaki *Mordechai Manasseh Noah z Nowego-Yorku*. Przyjął tytuł *Gubernatora i Sędziego*, i w odezwie swojej przybiera ton najwyższego władcy: mianuje kommissarzy w różnych miejscach, wzywa lud swój, rozproszony we wszystkich krajach, a wynoszący 6 milionów ludzi, aby słuchał głosu jego, nakazuje spis tego narodu, wkłada opłatę po jednym dollarze od każdej głowy, i rozkazuje wszystkim pobożnym Rabinom, i starszym synagogi, aby odezwę jego ogłaszali. Tym, którzy osiedli w jakim kraju, pozwala tam pozostać; lecz spodziewa się, iż młodszych zachęcać będą do wynoszenia się, i ułatwiać im ten zamysł. Nakazuje zachowywać najściślejszą neutralność w wojnie turków z grekami, nakoniec zabrania wielożenstwa.

W *Mexyku* wychodzi codziennie urzędowa gazeta pod napisem *Gazeta Diaria*, która donosi o wpiwiewie, wydatkach i stanie kassy krajowej:

Dnia 1 b. m. było w tej kassie 132,689 dolarów, a nazajutrz 107,792 dol.

Donoszą z *Santa Martha* (w *Kolumbii*) o związanem tam towarzystwie, w celu uzbrojenia 50 kaprów, którzy między *Kadyxem* i *wyspą Kuba*, w cieśninie gibraltarskiej, na kanale między *Francją* i *Anglią* i na morzu koło *wysp balearskich*, krążyć mają.

Rozeszła się pogłoska, że okręt parowy, dawniej dla *greków* przeznaczony, teraz *baszy egiptowskiemu* sprzedany został.

W *Dublinie* panuje dysenterya, na którą już przeszło 40 osób umarło.

N I D E R L A N D Y.

Bruzella dnia 25 października.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Gielda w *Amszterdamie* poszła za przykładem *bankierów londyńskich*, i oświadczyła, iż póty nie chce zawierać z *Hiszpanią* układu względem pożyczki, póki pożyczka *Stanów* nie będzie uznana.

Tutejszy urzędowy *Dziennik* umieścił następujący list, napisany do wydawcy tejże gazety: „Umieścieś W Pan na słowo gazety *Times* mniemany traktat między *Portugalią* i *Brezylją*, z którego wynika, że *N. Cesarz Don Pedro*, nasz dostojny *Monarcha*, zrzeka się tytułu wieczystego obrońcy *Brezylji* i przestaje na tytule *Cesarza-Regenta*. Jako *Brezyljczyk* powinienem oświadczyć, że wiadomość ta fałszywą jest i śmiało twierdząc, że *Pan Karol Stuart* nie dopełni swego poselstwa, jeżeli nie ma pełnomocnictwa do prostego i czystego uświęcenia rządu, do jakiego nas wiatr rewolucyjny przyprowadził. Reszta jest tylko kwestyą finansową, kwestyą szczęśliwą, ponieważ da początek kredytowi publicznemu Cesarstwa: W *Antwerpii* dnia 3 października (podpis.) *Kommandor San Pedro e Mello*.“

Dnia 13 b. m. spuszczone z warsztatu w *Flessyndze* wojenną parną fregatę o 44 działach.

Niderlandzka kompania handlowa wysłała już 36 okrętów w rozmaite strony świata.

Antwerpia dnia 26 października.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*).

Z powodu znieśnienia kolegium katolickiego, napisał *Arceybiskup Mechliński* do gubernatora list następujący: „W odpowiedzi na list dnia 10 t. m. odebrany, mam za obowiązek oświadczyć, że znieśnienie mojego arceybiskupiego kolegium w *Mechlinie*, interesowi mojej świętej wiary, postanowieniem koncylium trydenckiego, prawom biskupim, wolnemu wyznawaniu wiary, obronie, jaka przez zaprzysiężoną konstytucyą jest zabezpieczona, nakoniec oświadczeniom i zapewnieniom przez *N. Pana* danym, jest przeciwne; a zatem do rzeczonożnego znieśnienia w niczem przyłożyć się nie mogę.“

W I A D O M O Ś C I R O Z M A I T E.

Gazeta Journal des Debats umieściła z gazety *berlińskiej* następujący wykaz statystyczny narodu żydowskiego: „Narod żydowski po całej kuli ziemskiej rozproszony, lubo nigdzie nie stanowi samostnego ludu, niewiele przecież zmniejszył się w swej ludności w stosunku do tej, jaką składał w najpomyślniejszym dla siebie czasie, jak np. pod panowaniem *Dawida* i *Salomona*. W tenożas było ich 4 miliony, dziś jest blisko 3 miliony 200,000, niewiele przeto w tym czasie ubyło. Następująca tabella wykazuje kraje, gdzie są teraz żydzi zamieszkali i ich liczbę, jako to: *Bawarya* liczy żydów 53,402. — *Saxoniya* 1300. — *Hannower* 6100. — *Wirtemberg* 9068. — *Baden* 16,930. — *Hessya* (Xięztwo) 5170. — *Hessya* (*Wielkie Xięztwo*) 14,932. — *Inne kraje związku niemieckiego* 18,248. — *Frankfort nad Menem* 5200. — *Lubeka* 400. — *Hamburg* 8000. — *Austryja* 453,545. — *Prussy* 134,980. — *Rossya* 426,908. — *Królestwo Polskie* 232,000. — *Wielka Brytaniya* 12,000. — *Francya* 60,000. — *Niderlandy* 80,000. — (Z tych w samym *Amszterdamie* 20,100.) — *Szwecya* 450. — *Daniya* 6000. — *Szwajcaryja* 1970. — *Włoske kraje* 36,900. — *Wyspy Jońskie* 7000. — *Kraków* 7300. — *Turcyja Euro-*

peyska 521,000. — Azya 438,000 — (Z tych w Turcji Azyatyckiej 300,000) — Afryka 804,000 — (Z tych w samym Maroko i w Fez 500,000.) — Ameryka 5700. — Australia 50. — Razem 5 miliony 166,603. — W Hiszpanii i Portugalii cierpią dawniej żydów, dziś nie masz tam żadnego. W Norwegii nigdy nie było ani jednego żyda. W krajach Austriackich są żydzi w jednych prowincjach liczniejsi, jak w drugich, stosownie jak gdzie służą im przywileje, które nie są jednostajne. W krajach W. Brytanii nigdy nie było wiele żydów, lubo mogą tam używać praw służących wszystkim innym dozwolonym wyznaniom. W Niemczech w ogólności, we Francyi, w Niderlandach i w Prusiech używają praw obywatelskich, do urzędów tylko publicznych nie są przypuszczeni.

Stary perukarz w Filadelfii zrobił zegar morski, w kształcie wieży, który godziny wystrzałami działowemi wskazywał. Przy robieniu niedawno z zegarem tym na rogu ulicy doświadczeniu, wystrzały godziny 12 tak były mocne, iż wszystkie okna potłukły. Wynalazca niemogąc majątkiem swoim wyrządzonej szkody wynagrodzić, uwięziony został za ten wynalazek.

Od dwóch dni, nie odebraliśmy żadnych dzienników angielskich.

Rossyni napisał nową operę pod tytułem *Mahomet II*, która niebawnie na jednym z teatrów paryzkich wystawioną będzie.

P. Salomon Rotschild oświadczył przelozonym Gminy Izraelskiej w Frankforcie, iż sam jeden chce ponosić kosztu naprawy trzech szpitali Izraelskich w tém mieście, tudzież odnowienie wszystkich sprzętów przyjmuje na siebie, poświęcając na utrzymanie tychże instytucyj rocznie 3000 fr. w obligacyach francuzkich. Zdaje się iż kosztu pomienionej naprawy przeszło 100,000 zł. r. wynosić będą.

Piszą z Manheimu dnia 25 października: zasługuje na uwagę, jako szczególniejsze zjawisko natury, że Ren przez 48 godzin na 9 stóp wzbierał i teraz woda o trzy stopy nad średnią miarę wznosi się. I Nekara znacznie wzbierała. Zdaje się, że opadnienie barometru ma niejaki związek z tém zjawiskiem. W Bruxelli dnia 20 października opadł barometr na $\frac{3}{4}$ linii niżej, jak w czasie okropnej burzy dnia 9 listopada 1800 r. Termometr osobliwszym sposobem zmieniał się: o godzinie 7 okazywał 6 stopni; o wpół do ósmey 5, w godzinę później 7, a o 11 godzinie $4\frac{1}{2}$, nad punktem marżnienia. (Podobne postrzeżenia, w tym samym dniu uczyniono w Kolonii).

Piekarze w Monachium oglądali machinę do gniecenia ciasta, złożoną w sali towarzystwa rolniczego, i przekonali się o jey użyteczności. Machina ta, oddawna już w większych miastach Francyi i Anglii używana, wielkie zapewnia korzyści, tak we względzie czystości, jako też dobrego wyrobienia chleba. Nadto skraca się znacznie praca, wielkiego natężenia wymagająca, gdy się za pomocą rąk ludzkich odbywa.

— W ciągu roku 1824 wystawiono w New-Jork (północney Ameryce) 1824 domów między którymi 720 kamienio z ciosanego kamienia i cegieł.

— W mieście Jork w Rzeczypospolitej New-Jork (do Zjednoczonych Stanów północney Ameryki należący) budują teraz statek parowy dla podróży z Kolumbii (miasta) do Northumberland, z samych blach żelaznych. Długość jego wynosić będzie 60 stóp, a wysokość 3 stopy. Ciężar żelaza wyrachowany jest na 3400 funt. drzewa na pokład i inne potrzeby statku, na 2600 funt., maszyny parowej wraz z kotłem na ciężar dwóch beczek, a cały okręt równy będzie ciężarowi 5 beczek. Kosztu wynoszą 3000 dollarów.

Z rozporządzenia Sądu Magistratu miasta Wilna odbywać się będzie w domu Star. Eliasza Kiwelowicza Giersoni w mieście Wilnie na ulicy Zmudzkiej pod N. 358 położonym, w terminach 9, 10 i 12 następującego miesiąca nowembra, publiczna licytacja na oddanie tegoż domu z daty 29 przeszłego miesiąca septembra na lat trzy warędę. Życzący więc takowy dom zaarędownać, zechcą w pomienionych wyżej terminach do licytacji z prawną ewikcją stawić się. Roku 1825 miesiąca oktobra 30 d. A. Fiorentini R. M. W.

2. Imieniem Ur. Ignacego wspólnie z żoną jego Maryą z Wiczynich Drobyszewskiego, zostającego przy Kancellaryi woyskowej Jego Cesarzewiczowskiej Mości Wielkiego Xięcia KONSTANTEGO Urzędnika 6tej klasy i różnych orderów Kawalera, czyni się przez niniejsze publiczne zawiadomienie: że Ur. Aloizy Wiczyni, Doktor Medycyny, dziedzictwa domu swego w mieście Wilnie, na Wilenskiej ulicy pod N. 728 położonego, na wyż wyrażoną córkę swoją Maryą z Wiczynich Drobyszewską, przez tranzakt prawny, na zawsze zrzekł się; z tego powodu, i w moc praw, wyż wyrażeni Drobyszewscy, mianowicie sam Ignacy Drobyszewski, mocą praw i z poruczenia, wszelkimi interessami żony swojej zarządzający i ułatwiający, jako zamieszkali w Królestwie polskiem, wszystkich w obec uprasza i pozywa, iż jeśli jest bądź jakiego rodzaju Kredytor, lub Pretensor do wyż wyrażonego domu stosunek uścielać mogący, iżby ten z dowodami w przeciągu 6 miesięcy do tychże Drobyszewskich do miasta Warszawy przez się lub plenipotentów jawił się, a w realney należności, że będzie zaspokojonym, zapewnia się.

Pozwolono drukować dnia 26 października 1825 roku. Cenzor Radzca Kollegialny Symon Zukowski.

Doniesienie muzyczne.

JPan Timoteusz Kuczyński, przybyły Artysta ze Lwowa, uwiadamia Prześwietną Publiczność w Wilnie, iż przed wyjazdem swoim do Sankt Petersburga, będzie miał zaszczyt dać Wielki KONCERT na skrzypcach.

Programu tego Koncertu ogłoszona będzie przez Affisze.

Dla Miłośników muzyki czyni dawca Koncertu jeszcze tę wiadomość, iż tylko 300 biletów do wniścia na swój Koncert polecił sprzedaż, z których pewna ilość zostaje w Księgarni J Pana Józefa Zawadzkiego.

Wolno drukować dnia 3 listopada 1825 roku Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 30 października: rub. srebrny 3 rub. 76 $\frac{1}{4}$ kop., dukat nowy 11 rub. 50 kop. stary 11 rub. 50 kop. imperyal 57 rub. 62 k.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Gubernatora
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler

w Brukarni Redakcyi.